

BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR OFGR-EXAMEN 2018

I bedömningsgrunderna har de omständigheter beskrivits som utgör grunden för poänggivningen. Bedömningsgrunden är inget modellsvar. Samtliga godkännbara aspekter eller svar på uppgifterna har inte angetts fullständigt i bedömningsgrunderna. Vid bedömningen av svaren har man kunnat få extra poäng för tillräckliga motiveringar och väsentliga observationer trots att de inte har omnämnts i bedömningsgrunderna.

Tolkningar av lagstiftningen samt god revisionssed och god bokföringssed som har angetts i bedömningsgrunderna anknyter endast till bedömningen av respektive uppgift i denna examen. Tolkningarna i bedömningsgrunden kan inte användas som PRS revisionstillsyns ställningstaganden i andra sammanhang.

OFGR-examen 2018: REVISORNS RAPPORTERING OCH ÅTGÄRDER SOM DETTA FÖRUTSÄTTER

Uppgift 1 (60 poäng)

				Bedömning Sammanlagt
	1. Granskad omständighet	2. (2A) Granskningsobservation, motiverad bedömning och (2B) rättelseförfarande (inkl. hänvisning till lag eller annan grund)	3. Effekt på rapporteringen (Vad, var och hur rapporteringen sker, om felet eller bristen inte korrigeras)	
1.	Förvaltning/-överskridning av beslutsbefogenhet	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Enligt revisorns sammandrag har stadsfullmäktige fattat beslut om upphandlingsfullmakter i samband med budgeten. Aktier i Fastighets Ab Ranta-Vähälän Liikekeskus har förvärvats genom beslut av tekniska direktören, men köpepriset överskrider betydligt gränsen för sektordirektörernas upphandlingsfullmakt.</p> <p>Rättsgrund: 90 § i kommunallagen (förvaltningsstadga)</p> <p>Rättelseförfarande: Tekniska direktören borde ha lagt fram ärendet för beslut i tekniska nämnden.</p>	<p>Revisionsberättelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uppgift om överskridningen av upphandlingsfullmakten bland revisionsresultaten - Effekt för uttalandet om ansvarsfrihet: villkorligt eller negativt uttalande riktat till tekniska direktören. 	5
2.	Förvaltning/-överskridning av investeringsanslag i budgeten	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: I investeringsdelen av budgeten har inget anslag reserverats för köp av fastighetsaktier. Projektspecifika anslag utgör bindningsnivån i investeringsdelen. Förvärvet av aktierna överskrider anslagen med 185 tusen euro. Stadsfullmäktige har inte gjort någon budgetändring beträffande anslaget.</p>	<p>Revisionsberättelse:¹</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uppgift om budgetöverskridningen bland revisionsresultaten - Effekt för uttalandet om ansvarsfrihet: villkorligt eller negativt 	4,5

¹ Punkterna 2 och 3 i bedömningsgrunden gör tillsammans att observationen tas upp i revisionsberättelsen.

		<p>Rättsgrund: 13 kap. 110 § 5 mom. i kommunlagen: Budgeten ska iaktas i kommunens verksamhet och ekonomi.</p> <p>Redovisningsskyldiga i denna investering är tekniska nämnden och tekniska direktören, vilket framgår både av verksamhetsberättelsen och av stadsstyrelsens protokoll, där man behandlar hyrning av tillfälliga lokaler.</p> <p>Rättelseförfarande: De budgetöverskridningar som uppkommit bör läggas fram för godkännande av stadsfullmäktige innan bokslutet fastställs och ansvarsfrihet beviljas. Om överskridningarna inte godkänns, kan ansvarsfrihet inte beviljas.</p>	uttalande riktat både till tekniska nämnden och till tekniska direktören.	
3.	Förvaltning, iakttagande av budget/ förväntad budgetöverskridning inom drifts-ekonomi	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: På grund av extra kostnader har verksamhetsbidraget för tekniska tjänsterna överskridits med 1 929 tusen euro. Stadsfullmäktige har inte gjort någon budgetändring beträffande anslaget.</p> <p>Rättsgrund: 13 kap. 110 § 5 mom. i kommunlagen: Budgeten ska iaktas i kommunens verksamhet och ekonomi.</p> <p>Redovisningsskyldiga i denna sektor är tekniska nämnden och tekniska direktören, vilket framgår både av verksamhetsberättelsen och av stadsstyrelsens protokoll 20.6.2017, där man behandlar hyrning av tillfälliga lokaler.</p>	<p>Revisionsberättelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uppgift om budgetöverskridningen bland revisionsresultaten - Effekt för uttalandet om ansvarsfrihet: villkorligt eller negativt uttalande riktat både till tekniska nämnden och till tekniska direktören. <p>Tekniska direktören berörs av flera omständigheter och revisionsberättelsen ska med beaktande av helheten innehålla ett villkorligt eller negativt uttalande om ansvarsfriheten</p>	4,5

		<p>Rättelseförfarande: De budgetöverskridningar som uppkommit bör läggas fram för godkännande av stadsfullmäktige innan bokslutet fastställs och ansvarsfrihet beviljas. Om överskridningarna inte godkänns, kan ansvarsfrihet inte beviljas.</p>		
4.	Noter till bokslutet/-transaktioner med intressenter	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Tillfälliga lokaler har hyrts av ett bolag som enligt protokollet från stadsfullmäktiges sammanträde 20.6.2017 ägs av stadsstyrelsens vice ordförande. Ägaren är dessutom medlem i bolagets styrelse. Detta har inte nämnts i noterna till bokslutet.</p> <p>Rättsgrund: Bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisning om noter till bokslutet, punkt 46.</p> <p>Rättelseförfarande: Uppgiften om hyresavtalet läggs fram i noterna till bokslutet som en transaktion med intressent.</p>	Revisorns övriga rapportering	3
5.	Koncernbokslutets omfattning	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Staden har förvärvat 34 procent av aktierna i Fastighets Ab Ranta-Vähälän Liikekeskus år 2017. Bolaget har inte sammanställts i koncernbokslutet (schemat "Sammanslutningar som ingår i koncernbokslutet" i verksamhetsberättelsen). Stadens ägarandel, räkenskapsperiodens resultat och beloppet av eget kapital har lagts fram i noterna. I noterna ges ingen motivering till varför intressebolaget inte har sammanställts.²</p>	Revisorns övriga rapportering	3,5

² Den andel av intressebolagens resultat som syns i koncernbokslutet har kunnat härröra från att samkommuner sammanställts med koncernbokslutet

		<p>Enligt revisorns sammandrag motsvarar aktiernas anskaffningspris andelen av Fastighets Ab Ranta-Vähälän Liikekeskus eget kapital vid tidpunkten för förvärvet. Andelen av intressebolagets resultat borde ha sammanställts med koncernbokslutet enligt följande:</p> <p>Andel av eget kapital 485 tusen euro Aktiernas anskaffningspris <u>188 tusen euro</u> Andel räkenskapsperiodens resultat 297 tusen euro</p> <p>Rättsgrund: BokfL, Bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisning om upprättande av koncernbokslut 8.2.</p> <p>Rättelseförfarande: Fastighetsbolaget sammanställs med stadens koncernbokslut på samma sätt som ett intressebolag.</p> <p>Registreringar i anslutning till sammanställningen: Per Aktier i intressebolag 297 tusen euro An Andelar av intressebolagets resultat 297 tusen euro</p> <p>Alternativt gör stadsstyrelsen ett motiverat beslut enligt den allmänna anvisningen om varför bolaget i fråga inte ska sammanställas med koncernbokslutet, och läggs en uppgift om beslutet till i noterna.</p>		
6.	Ett affärsverks särskilda boksluts innehåll och omfattning	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Enligt vattentjänstverkets verksamhetsberättelse omfattar verksamheten att garantera dricksvatten för kommuninvånarna, reningsverksamhet samt behandling av dagvatten.</p>	<p>Revisionsberättelse</p> <p>- Bland revisionsresultaten en uppgift om att det särskilda bokslutet för Vattentjänstverket saknar noter och en särskild kalkyl över dagvattenavloppen samt att</p>	3,5

		<p>Det särskilda bokslutet för stadens vattentjänstverk innehåller inga särskilda kalkyler över dagvattenavlopp och inte heller noter till hela affärsverkets bokslut.</p> <p>Enligt kalkylen "Utfall i fråga om vattentjänstverksbudget" och resultaträkningen har verksamhetsbidrag från staten bokförts i omsättningen. Det borde läggas fram på en separat rad i resultaträkningen.</p> <p>Rättsgrund: 120 § i kommunallagen, punkt 43 i Bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisning om bokföring och bokslut för särredovisade affärsverksamheter i kommuner och samkommuner, 20 § i lagen om vattentjänster (avskiljande av vattentjänsterna).</p> <p>Rättelseförfarande: Behandlingen av dagvatten avskiljs i stadens bokföring och särskilda bokslutskalkyler sammanställs över behandlingen.</p> <p>Noterna läggs till vattentjänstverkets särskilda bokslut.</p> <p>Verksamhetsbidraget till staden läggs fram på ett annat ställe i affärsverkets resultaträkning.</p>	<p>verksamhetsbidraget redovisats fel</p> <p>- Negativt uttalande om bokslutet (effekten tillsammans med behandlingen av derivat är väsentlig och leder till ett negativt uttalande)</p>	
7.	Nyckeltal i bokslutet	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Bokslutet saknar nyckeltalet "Skulder och ansvar / driftsinkomster" enligt den allmänna anvisningen, även om bokslutet bl.a. på grund av de tillfälliga lokalerna har betydande hyresansvar som är större än tidigare år. Dessa hyresansvar knyter an till tidsbestämda avtal.</p>	Revisorns övriga rapportering	3,25

		<p>Rättsgrund: Bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisning om upprättande av bokslut och verksamhetsberättelse 3.5.</p> <p>Rättelseförfarande: Nyckeltalet ska läggas till i noterna till bokslutet.</p>		
8.	Derivat, redovisning av ränteswap-avtal i bokslutet	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Stadens finansieringsavtal med Rahapankki Abp har förnyats, vilket framgår av protokollet från stadsstyrelsens sammanträde 12.6.2017.</p> <p>I det nya avtalet ingår två ränteswapavtal. Det ena har kopplats till det nuvarande lånet (nummer 98765), som har samma kapital och lånetid som avtalet (Avtal 1). Ränteswapavtalet byter den rörliga räntan på lånet till en fast ränta.</p> <p>Det andra ränteswapavtalet (Avtal 2) börjar år 2022 och då skyddar man med det stadens framtida lånestocken. Det verkliga värdet av detta avtal är - 3 500 tusen euro negativt vid tidpunkten för bokslutet.</p> <p>I stadsstyrelsens beslut 12.6.2017 nämns inget motsvarande lån till ränteswapavtalet (Avtal 2) på samma villkor (lånets nominella belopp och giltighetstid).</p> <p>På ränteswapavtal tillämpas värdering skilt för sig enligt 3 kap. 3 § 1 mom. 7 punkten i bokföringslagen, varvid avtal ska värderas till värdet på bokslutsdagen.</p> <p>Rättsgrund: Punkt 41 i Bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisning om noter och</p>	Revisionsberättelse	6,5

		<p>Bokföringsnämndens kommunsektions utlåtande 116/2017</p> <p>Rättelseförfarande: Av ett negativt verkligt värde av ett icke-säkrande derivatavtal bokförs en nedskrivning och en avsättning i stadens bokslut</p> <p>Per Finansiella kostnader 3 500 tusen euro An Avsättning 3 500 tusen euro</p>		
9.	Låneborgen	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Stadsfullmäktige har 20.6.2017 beslutat att bevilja Vähjärvi Adventure Park Ab borgen på 3 000 tusen euro för ett lån på ca 3 000 tusen euro som bolaget ska använda för investeringar i utvecklingen av turistområdet.</p> <p>Borgen är förenad med en ekonomisk risk eftersom det handlar om ett bolag som driver verksamhet på marknaden men som inte är ett dotterbolag till staden och vars verksamhet inte knyter an till en skyldighet att tillhandahålla tjänster som ålagts staden eller till de speciallagar som nämns i 129 § i kommunallagen. Beslutet om att bevilja borgen strider mot 129 § i kommunallagen.</p> <p>Stadsstyrelsen har för stadsfullmäktige berett ett beslutsförslag som inte är förenligt med kommunallagen.</p> <p>Om stadsstyrelsen upptäcker att fullmäktiges beslut strider mot lagen ska styrelsen låta blir att verkställa det.</p>	<p>Revisionsberättelse</p> <p>Uppgift bland revisionsresultaten om att beslutet strider mot lagen och</p> <p>- anmärkning till stadsstyrelsen och stadsdirektören om att stadsfullmäktiges beslut har beretts i strid med kommunallagen; revisorn kan inte rikta anmärkningen mot fullmäktige</p> <p>[om revisorn upptäcker saken redan under räkenskapsperioden, kan han eller hon lämna till stadsstyrelsen lämna ett revisionsprotokoll enligt 123 § i kommunallagen om verkställandet av beslutet, varefter ärendet ska föreläggas fullmäktige på nytt]</p>	6,5

		<p>Rättsgrund: 129 § (beslut om borgen), 96 § (stadsstyrelsens skyldighet att övervaka att fullmäktiges beslut är lagliga) och 125 § (en anmärkning kan inte riktas mot fullmäktige) i kommunallagen.</p> <p>Rättelseförfarande: Ett beslut som strider mot kommunallagen får inte verkställas utan ska föreläggas stadsfullmäktige på nytt.</p>		
10.	Intern kontroll/brister i säkerställandet av elevstatistik	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Av biträdande revisorns sammandrag framgår betydande brister när det gäller att säkerställa och samla in uppgifter i processen för att sammanställa och rapportera elevstatistik.</p> <p>Rättsgrund: 123 § i kommunallagen: Revisorn ska granska om den interna kontrollen har ordnats på behörigt sätt och om uppgifterna om grunderna för statsandelarna är riktiga.</p> <p>Rättelseförfarande: Stadens bildningsdirektör ska se till att en tillbörlig, säkrad dokumentation skapas i systemet för insamling av elevstatistik och att dokumentationen arkiveras på tillbörligt sätt.</p>	Revisionsberättelse, tilläggsuppgift om den interna kontrollen	5
11.	Aktivering av rivningskostnader och	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Ala-Vähälä skolfastighet har en gång i tiden erhållits som donation och därför har en uppskrivning gjorts (84 tusen euro för byggnaderna och 84 tusen euro för</p>	Revisorns övriga rapportering	4,75

<p>uppskrivning av tomten</p>	<p>markområdena). Nu när byggnaden inte kan användas bör uppskrivningen upplösas till denna del. Uppskrivningens belopp är inte väsentligt, och därför påverkar det inte revisionsberättelsen.</p> <p>Enligt revisorns sammandrag har 105 tusen euro i rivningskostnader för idrottshallen vid Ala-Vähälä skolfastighet aktiverats bland pågående nyanläggningar som en del av anskaffningsutgiften för den nya hallen.</p> <p>Rivningskostnaderna kan aktiveras som en del av tomtens anskaffningspris endast som byggnaden rivs för att en ny byggnad ska kunna uppföras på tomten eller för annan användning av tomten. Inte möjligt att aktivera bland byggnaderna, därför bokföring som kostnad. Om förutsättningarna för aktivering uppfylls kan aktiveringen göras som en del av anskaffningsutgiften för tomten. Aktivering är möjligt om man kan påvisa att den aktiverade anskaffningsutgiften för tomten inte visar sig bli större än det sannolika överlåtelsepriset eller bruksvärdet. En kalkyl som visar att förutsättningarna för aktivering uppfylls ska sammanställas om detta.</p> <p>Rättsgrund: 2.2.1 i Bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisning om upprättande av balansräkning och Bokföringsnämndens kommunsektions utlåtande 91/2009.</p> <p>Rättelseförfarande: Per Uppskrivningsfond 84 tusen euro An Byggnader 84 tusen euro</p>		
-------------------------------	--	--	--

		<p>Rättelse av uppgiften även i tablån över anläggningstillgångar i noterna.</p> <p>Per Verksamhetens kostnader 105 tusen euro An Pågående nyanläggningar 105 tusen euro</p> <p>Rättelse även i tablån över anläggningstillgångar i noterna. (Eftersom kostnaderna har uppkommit under räkenskapsperioden handlar det inte om nedskrivning utan om verksamhetskostnader).</p>		
12.	Intern kontroll, indrivning av fordringar samt bedömning av kreditrisker	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Av revisorns sammandrag framgår att förvaltningen av hyresverksamheten överförts på en utomstående tillhandahållare av tjänster 1.11.2017. Under diskussioner har det framkommit att hyresfordringar inte har indrivits efter överföringen. Enligt uppgifter i hyresreskontran har några hyresgäster hyror som förfallit till betalning. En betydande kreditförlustrisk är förenad med hyresfordringarna på Nellin Nappipaja Ab, som driver verksamhet i en industrifastighet som staden äger (månadshyra 15 tusen euro och förfallna hyror på sammanlagt 80 tusen euro under ett år). Enligt information från disponentbyrån har Nellin Nappipaja Ab inte betalat några hyror under början av året och företagets likviditet är mycket svag. Företaget kommer att ansöka om företagssanering, och det är mycket osannolikt att man kommer att få hyresfordringarna av bolaget.</p> <p>Rättsgrund: 5 kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i bokföringslagen.</p> <p>Rättelseförfarande:</p>	<p>Revisionsberättelse, tilläggsuppgift om den interna kontrollen och indrivningen av fordringar</p> <p>Revisorns övriga rapportering, osäkra fordringar (summan inte så väsentlig att den behöver upptas i berättelsen)</p>	4,75

		<p>Osäkra fordringar värderas till det sannolika värdet och en kreditförlust bokförs, högst till beloppet av alla förfallna fordringar på Nellin Neppipaja Ab.</p> <p>Per Kreditförluster (verksamhetskostn.) 80 tusen euro An Kundfordringar 80 tusen euro</p>		
13.	Periodisering av dagvårdsavgifter	<p>Granskningsobservation och motiverad bedömning: Enligt revisorns sammandrag har vårdavgifterna för december, 72 tusen euro, fakturerats först i februari och avgifterna för december har inte redovisats i bokslutet för 2017.</p> <p>Rättsgrund: 2 kap. 3 § i bokföringslagen (prestationsprincipen) och 2.1 i Bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisning om upprättande av resultaträkning</p> <p>Rättelseförfarande: Vårdavgiftsintäkterna för december periodiseras i bokslutet som verksamhetens intäkter och resultatregleringar.</p> <p>Per Resultatregleringar eller kundford. 72 tusen euro An Verksamhetens intäkter 72 tusen euro</p>	Revisorns övriga rapportering	2,75
14.	Sammanfattning av felen	<p>Effekt för räkenskapsperiodens resultat och eget kapital:</p> <p>Stadens bokslut: Räkenskapsperiodens överskott 31.12.2017: 2 779 tusen euro</p> <p>Enskilt väsentliga och enskilt oväsentliga fel (tusen euro):</p>		2,5

	Effekt för räkenskaps- periodens över- /underskott	Effekt för eget kapital
Observation 8.	-3 500	-3 500
Observation 11.	-105	-189
Observation 12.	-80	-80
Observation 13.	73	73
Sammanlagt	-3 612	-3 696

Om felen rättades skulle räkenskapsperioden visa ett underskott på -833 tusen euro. Tillsammans påverkar felen räkenskapsperiodens resultat -3 612 tusen euro och eget kapital 3 696 tusen euro försämrade (väsentlighetsgränsen 1 300 tusen euro).

Koncernbokslut:
Räkenskapsperiodens överskott 31.12.2017 3 242 tusen euro

	Effekt för räkenskapsper iodens över- /underskott	Effekt för eget kapital
Observation 5.	300	300
Observation 8.	-3 500	-3 500
Observation 11.	-105	-189
Observation 12.	-80	-80
Observation 13.	73	73
Sammanlagt	-3 312	-3 396

Om felen rättades skulle räkenskapsperioden visa ett underskott på -833 tusen euro. Tillsammans påverkar felen räkenskapsperiodens resultat -3 312 tusen euro

	<p>och eget kapital -3 396 tusen euro försämrande (väsentlighetsgränsen 1 500 tusen euro).</p> <p>Felen har en väsentlig effekt både på stadens och på koncernens bokslut.</p> <p>Slutsats: Bokslutet kan inte läggas fram för godkännande.</p>		
--	--	--	--

Sammanlagt 60 poäng

Uppgift 2. (15 poäng)**REVISIONSBERÄTTELSE 2017****Till Vähäjärvi stadsfullmäktige**

Vi har granskat Vähäjärvi stads förvaltning, bokföring och bokslut för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2017. Bokslutet omfattar stadens balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och noter till dem samt en tablå över budgetutfallet och en verksamhetsberättelse. Dessutom innehåller bokslutet ett särskilt bokslut för stadens affärsverk. Till bokslutet hör ett koncernbokslut som består av koncernbalansräkning, koncernresultaträkning, finansieringsanalys för koncernen och noter till dem.

Stadsstyrelsen och övriga redovisningsskyldiga ansvarar för stadens förvaltning och skötseln av stadens ekonomi under räkenskapsperioden. Stadsstyrelsen och den övriga koncernledningen ansvarar för styrningen av kommunkoncernen och för ordnandet av koncernens interna kontroll. Stadsstyrelsen och stadsdirektören ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att det ger riktiga och tillräckliga uppgifter om stadens resultat, ekonomiska ställning, finansiering och verksamhet i enlighet med stadganden och bestämmelser om upprättande av bokslut. Stadsstyrelsen och stadsdirektören har i verksamhetsberättelsen redogjort för ordnandet av stadens interna kontroll och riskhantering samt koncernövervakningen.

Vi har granskat räkenskapsperiodens förvaltning, bokföring och bokslut i enlighet med god revisionsmedel för att som resultat av granskningen kunna rapportera om väsentliga fel och brister som uppdagats. Vid granskningen av förvaltningen har vi utrett att medlemmarna i förvaltningsorganen och de ledande tjänsteinnehavarna för uppgiftsområdena har arbetat enligt lagen. Vid granskningen av huruvida stadens interna kontroll och riskhantering har ordnats på behörigt sätt har vi beaktat redogörelserna för dem i verksamhetsberättelsen. Därtill har vi granskat att uppgifterna om grunderna för statsandelarna är riktiga. Granskningen har gjorts för att vi ska kunna försäkra oss om att förvaltningen skötts enligt lag och fullmäktiges beslut. Bokföringen, principerna för upprättandet av bokslutet, dess innehåll och presentation har granskats i tillräcklig omfattning för att vi ska kunna konstatera att bokslutet inte innehåller väsentliga fel eller brister.

Granskningens resultat

Som anmärkning framför vi att stadsstyrelsen och stadsdirektören för beslut av stadsfullmäktige har berett en låneborgen, som i strid med kommunallagen har beviljats för en skuld som tagits av ett bolag som bedriver verksamhet i ett konkurrensläge och som för Vähäjärvi stad utgör en betydande ekonomisk risk som avses i 129 § i kommunallagen.

Som anmärkning framför vi att tekniska direktören i sitt beslut om förvärv av aktier i Fastighets Ab Ranta-Vähälän Liikekeskus har överskridit den upphandlingsfullmakt som fastställts för sektordirektörer i stadsstyrelsens förvaltningsstadga. Anslag för förvärv av fastighetsaktier har inte heller reserverats i investeringsdelen av budgeten.

Beträffande tekniska nämndens uppgiftsområde har det bindande verksamhetsbidraget i budgeten 2017 överskridits med 1,9 miljoner euro. Tekniska nämnden och tekniska direktören är redovisningsskyldiga i fråga om denna sektor.

Till övriga delar har stadens förvaltning skötts i enlighet med lag och fullmäktiges beslut.

Som brist på intern kontroll konstaterar vi att stadens hyresfordringar inte indrivits på tillbörligt sätt under år 2017, vilket medför en förhöjd kreditförlustrisk.

Som brist på intern kontroll konstaterar vi vidare att processen för att samla in elevstatistik som grund för statsandelar inte till alla delar har tillbörliga och tillförlitliga säkringsåtgärder eller dokumentation.

Till övriga delar har stadens interna kontroll och riskhantering samt koncernövervakning ordnats på tillbörligt sätt.

Uppgifterna om grunderna för statsandelar är korrekta.

De derivatavtal som knyter an till stadens finansiering uppfyller inte till alla delar kännetecknen för säkrande derivatavtal. Vid tidpunkten för bokslutet var det verkliga värdet av icke säkrande avtal 3,5 miljoner euro negativt, vilket borde ha redovisats i stadens bokslut som finansiell kostnad och avsättning. En bokföring av derivatavtalen i enlighet med god bokföringssed skulle ha inverkat på stadens och stadskoncernens resultat med -3,5 miljoner euro.

Det särskilda bokslutet för Vattentjänstverket, som ingår i stadens bokslut, innehåller inga noter och inga separata kalkyler över dagvattensystemet såsom förutsätts i lagen om vattentjänster

Till övriga delar är stadens bokslut och koncernbokslutet upprättade enligt stadganden och bestämmelser om upprättande av bokslut. Bokslutet ger i övrigt riktiga och tillräckliga uppgifter om räkenskapsperiodens resultat, finansiella ställning, finansiering och verksamhet.

Utlåtanden om godkännande av bokslutet och beviljande av ansvarsfrihet

Stadens bokslut och koncernbokslutet är inte upprättade enligt stadganden och bestämmelser om upprättande av bokslut och de ger inte på det sätt som kommunallagen avser riktiga och tillräckliga uppgifter om räkenskapsperiodens verksamhet, ekonomi, ekonomiska utveckling och ekonomiska ansvar. Vi förordar inte godkännande av bokslutet.

På grund av anmärkningen i anslutning till beviljande av borgen förordar vi inte ansvarsfrihet för stadsstyrelsen och stadsdirektören.

På grund av anmärkningarna om överskridning av upphandlingsfullmakten och överskridningarna av de bindande anslagen i budgeten förordar vi inte ansvarsfrihet för stadens tekniska direktör.

Vi förordar att tekniska nämnden beviljas ansvarsfrihet under förutsättning att fullmäktige godkänner de avvikelser från budgeten som lagts fram bland resultaten från granskningen.

Vi förordar att de övriga redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet för den av oss granskade räkenskapsperioden.

Vähäjärvi, den 31 maj 2018

Tilintarkastus Tietäväiset Ab
Revisions sammanslutning

Tiina Tietäväinen
OFGR, GR

Tilintarkastus Tietäväiset Ab
Tietotie 7
54321 Vähäjärvi

Uppgift 3 (10 poäng)

3.1. (2,0 poäng)

Om anskaffningen av systemkameror definieras som civil upphandling, tillämpas lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), dvs. den så kallade upphandlingslagen.

Om anskaffningen av systemkameror betraktas som försvarsupphandling, tillämpas vid upphandlingen lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling (1531/2011), dvs. lagen om försvars- och säkerhetsupphandling.

Enligt 12 § i upphandlingslagen tillämpas nämnda lag inte på upphandling som avses i 5 § i lagen om försvars- och säkerhetsupphandling. I 5 § i lagen om försvars- och säkerhetsupphandling definieras vad som är försvarsupphandling och säkerhetsupphandling.

Skillnaden mellan civil upphandling och försvarsupphandling med hänsyn till vilken lag som ska tillämpas framgår också av regeringens proposition med förslag till lag om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling (RP 76/2011 rd, s. 7) samt av regeringens proposition med förslag till upphandlingslag (RP 108/2016 rd, s. 101).

3.2. (3,0 poäng)

Enligt 65 § i upphandlingslagen (1397/2016) kan en upphandlande enhet genomföra en marknadsundersökning för att förbereda upphandlingen och informera leverantörerna om den planerade upphandlingen och kraven för denna.

Med marknadsundersökning avses enligt regeringens proposition med förslag till upphandlingslag insamling av sådan information på marknaden som den upphandlande enheten kan erhålla och tillgodogöra sig när den planerar en upphandling (RP 108/2016 rd, s. 167–168). Försvarsmaktens logistikverk skulle kunna göra en marknadsundersökning till exempel genom att begära uppgifter via annonskanalen HILMA, som upprätthålls av arbets- och näringsministeriet. I begäran skulle man kunna bjuda in leverantörerna i branschen till en fri eller en mer teknisk dialog om föremålet för upphandlingen och definieringen av det. Under marknadsundersökningen kan den upphandlande enheten ge information till leverantörerna om sin planerade upphandling och om de krav som hänför sig till den.

Förutom till företag skulle försvarsmaktens logistikverk kunna skicka meddelanden och förfrågningar i anslutning till marknadsundersökningen även till oberoende experter och myndigheter. De råd som dessa aktörer ger får emellertid inte leda till att konkurrensen snedvrids eller att förfarandet strider mot principerna om icke-diskriminering och öppenhet. (65 § 2 mom. i upphandlingslagen)

Marknadsundersökningar och begäranden om uppgifter före upphandlingen är möjliga både vid civil upphandling och vid försvarsupphandling. Lagen om försvars- och säkerhetsupphandling (1531/2011) har ingen direkt bestämmelse om det, men enligt regeringens proposition om lagen kan en upphandlande enhet skaffa jämförelseuppgifter om priser och kostnader genom en begäran om information (RP 76/2011 rd, s. 38).

3.3. (4,0 poäng)

Det uppskattade värdet av den upphandling som beskrivs i uppgiften överskrider det nationella tröskelvärdet i 25 § i upphandlingslagen (1397/2016), och därför är utgångspunkten att upphandlingen ska utsättas för konkurrens, eftersom det handlar om civil upphandling. På vissa

villkor är det emellertid möjligt att vid offentlig upphandling tillämpa direktupphandling, dvs. att den upphandlande enheten förhandlar med en eller flera leverantörer om villkoren för upphandlingskontraktet utan att i förväg publicera en upphandlingsannons. Vid direktupphandling gör den upphandlande enheten således upphandlingen utan att ordna ett anbuds förfarande.

I 40 § i upphandlingslagen (1397/2016), som tillämpas på civil upphandling, bestäms om förutsättningarna som kan komma i fråga i det fall som beskrivs i uppgiften, närmast 40 § 2 mom. 2 punkten. Enligt den kan den upphandlande enheten välja direktupphandling, om upphandlingen av tekniska skäl eller av skäl som anknyter till skydd av ensamrätt bara kan genomföras av en viss leverantör. En ytterligare förutsättning för detta förfarande är att det inte finns något förnuftigt alternativ eller substitut och att avsaknaden av konkurrens inte beror på en konstgjord begränsning av villkoren för upphandlingen.

I motiveringarna till 40 § i upphandlingslagen (RP 108/2016 rd) hänvisas till Europeiska unionens upphandlingsdirektiv (2014/24), där det konstateras att om avsaknaden av konkurrens beror på tekniska skäl, ska dessa skäl definieras noggrant och motiveras från fall till fall. Den upphandlande enheten ska till exempel påvisa att endast en leverantör i praktiken kan uppnå den kvalitetsnivå som krävs.

Direktupphandling är möjlig också för att skydda ensamrätt till exempel om en publicering av upphandlingsannonsen skulle röja leverantörens affärshemligheter eller andra uppgifter som leder till ekonomisk skada. Då ska det emellertid handla om en objektiv ensamrätt så, att den upphandlande enheten inte genom egna handlingar och med de avtal som ingåtts fått till stånd ensamrätt. De upphandlande enheter som tillämpar direktupphandling ska motivera varför de inte kan använda alternativa produkter eller lösningar. Därmed borde Försvarmaktens logistikverk kunna motivera användningen av direktupphandling och ange orsakerna som berättigar till förfarandet i det aktuella fallet. (RP 108/2016 rd)

Av tekniska skäl eller av skäl som anknyter till skydd av ensamrätt är det möjligt att tillämpa direktupphandling även vid försvarsupphandling (22 § och 69 § i lagen om försvars- och säkerhetsupphandling 1531/2011). Om det i den upphandling som beskrivs i uppgiften skulle handla om försvarsupphandling bör man emellertid märka att det uppskattade värdet stannar under det nationella tröskelvärde som anges i 13 § i lagen om försvars- och säkerhetsupphandling. Därmed gäller skyldigheterna att konkurrensutsätta enligt lagen om försvars- och säkerhetsupphandling inte den upphandling som beskrivs i uppgiften. På upphandlingar som stannar under det tröskelvärde som fastställts i 13 § i lagen om försvars- och säkerhetsupphandling tillämpas inte heller skyldigheten att konkurrensutsätta enligt upphandlingslagen (12 § i upphandlingslagen, 1397/2017).

3.4. (1,0 poäng)

Aspekter som har att göra med statens säkerhet kan ha betydelse för ett förfarande som gäller försvarsupphandlingar. Enligt artikel 346.1 a i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF) ska ingen medlemsstat vara förpliktad att lämna sådan information vars avslöjande den anser strida mot sina väsentliga säkerhetsintressen. I artikel 346.1 b bestäms, att varje medlemsstat får vidta åtgärder, som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel. Dessa åtgärder får emellertid inte försämra konkurrensvillkoren på den inre marknaden vad gäller varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål.

Uppgift 4 (10 poäng)

4.1. (3,0 poäng)

Om kommunens revisionsnämnds utvärderingsuppgifter bestäms i 121 § 2 mom. i kommunallagen (410/2015). Enligt 2 punkten i nämnda paragraf ska revisionsnämnden bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt. I 3 punkten bestäms återigen om revisionsnämndens uppgift att bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet, om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning.

Därmed ska revisionsnämndens utvärdering riktas till huruvida de mål som fullmäktige satt upp har nåtts, huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt samt till åtgärderna för att balansera ekonomin och huruvida ekonomiplanen är tillräcklig och realistisk.

Revisionsnämnden lämnar för varje år fullmäktige en utvärderingsberättelse som innehåller resultaten av utvärderingen (121 § 4 mom. i kommunallagen). Kommunstyrelsen ger återigen fullmäktige ett utlåtande om de åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas med anledning av observationerna i utvärderingsberättelsen (121 § 4 mom. i kommunallagen och RP 268/2014 rd, s. 227).

Utöver utvärderingsberättelsen kan revisionsnämnden även lämna andra utredningar till fullmäktige som gäller resultaten av utvärderingen. Sådana frågor kan till exempel gälla observationer om kommunens delårsöversikter.

4.2. (2,0 poäng)

Enligt 34 § 2 mom. i kommunallagen kan fullmäktige under pågående mandattid återkalla en av fullmäktige utsedd ordförande i ett organ, om ordföranden inte har fullmäktiges förtroende. Således kan uppdraget för kommunstyrelsens ordförande återkallas genom beslut av fullmäktige.

Ett ärende som gäller återkallande av uppdraget för kommunstyrelsens ordförande kan väckas på framställning av kommunstyrelsen eller om minst en fjärdedel av ledamöterna i fullmäktige har tagit initiativ till de (34 § 4 mom. i kommunallagen). Enligt 35 § i kommunallagen kan fullmäktige, efter att ett ärende om återkallande väckts, tillsätta ett tillfälligt utskott som ska bereda ärendet. Utskottets ledamöter ska vara ledamöter eller ersättare i fullmäktige.

Enligt gällande kommunallag gäller ett beslut om återkallande hela presidiet, men å andra sidan inga andra medlemmar i organet. Enligt den tidigare kommunallagen var det bara möjligt att återkalla uppdrag för hela organet (RP 268/2014 rd, s. 166).

4.3. (2,0 poäng)

Om uppsägning av kommundirektören stadgas i 43 § i kommunallagen. Fullmäktige kan säga upp kommundirektören om han eller hon har förlorat fullmäktiges förtroende. För att ärendet ska väckas förutsätts framställning av kommunstyrelsen eller att minst en fjärdedel av ledamöterna i fullmäktige har tagit initiativ till det. När saken bereds ska kommundirektören underrättas om vad förlusten av förtroende grundar sig på och ges tillfälle att bli hörd.

Ett beslut om uppsägning kräver att två tredjedelar av alla fullmäktigeledamöter understöder det. Beslutet får verkställas omedelbart. Samtidigt kan kommundirektören befrias från sina uppgifter. (43 § 3 mom. i kommunallagen). Även för beredningen av ett ärende som gäller uppsägning av

kommundirektören kan fullmäktige tillsätta ett tillfälligt utskott när ärendet har väckts. Utskottets ledamöter ska vara ledamöter eller ersättare i fullmäktige. (35 § i kommunallagen)

Bestämmelser om förfarandet för avgörande av meningsskiljaktigheter i anslutning till skötseln av tjänsten kan inkluderas i direktörsavtalet som ska ingås mellan kommunen och kommundirektören enligt 42 § i kommunallagen. I direktörsavtalet fastställs förfarandet för hur misstroendet för kommundirektören konstateras och hur man ska förhandla med kommundirektören om en eventuell frivillig uppsägning. I direktörsavtalet kan man också avtala om avgångsvederlag i en situation där kommundirektören säger upp sig efter gemensamt konstaterat misstroende. Ett förfarande och ett eventuellt avgångsvederlag i anslutning till det som definierats i direktörsavtalet utgör ett alternativt tillvägagångssätt till uppsägningsförfarandet i 43 § i kommunallagen.

4.4. (3,0 poäng)

Revisionsnämnden har en mer omfattande rätt att få uppgifter jämfört med den rätt kommunens förtroendevalda i allmänhet har. Rätten till upplysningar omfattar även sekretessbelagda uppgifter som behövs för skötseln av utvärderingsuppdraget (124 § i kommunallagen). Revisionsnämndens rätt till upplysningar begränsas till de handlingar som är i kommunens besittning. Rätten till upplysningar gäller revisionsnämnden som organ, och enskilda medlemmar av revisionsnämnden har inte samma rätt. (RP 268/2014, rd, s. 232).

Ledamöterna i revisionsnämnden utför sitt uppdrag under tjänsteansvar och är skyldiga att sekretessbelägga upplysningar som de fått med stöd av bestämmelsen (RP 268/2014, s. 232). Diskussioner som förts vid ett slutet sammanträde i ett organ är konfidentiella. Uppgifter om dessa får inte lämnas till utomstående utan organets tillstånd (RP 268/2014 rd, s. 216–217).

Ett eventuellt återkallande av uppdraget för en medlem av revisionsnämnden skulle ske i enlighet med 34 § 1 mom. i kommunallagen. Enligt bestämmelsen kan fullmäktige återkalla uppdragen för de förtroendevalda som fullmäktige har valt till kommunens organ, om de eller någon av dem inte har fullmäktiges förtroende. Ett återkallande gäller alla förtroendevalda som valts till organet och därmed skulle återkallande av uppdraget för en enskild medlem av revisionsnämnden leda till att uppdraget även för de andra medlemmarna i nämnden återkallas.

Uppgift 5 (5 poäng)

5.1. (3,0 poäng)

Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) står i direkt förbindelse till Europeiska kommissionen. Enligt artikel 2 i Kommissionens beslut om inrättande av byrån för bedrägeribekämpning (1999/352) (Olaf-beslutet) ska byrån vid sina utredningar utöva de befogenheter som tilldelas kommissionen. Samma konstateras i Europaparlamentets och rådets förordning om utredningar som utförs av byrån för bedrägeribekämpning nr 883/2013 (Olaf-förordningen): enligt artikel 1 och 3 ska byrån utöva den behörighet att utföra utredningar som kommissionen har. Enligt artikel 1 i förordningen ska byrån i bedrägeribekämpningen ge bistånd till medlemsstaterna från kommissionen. Å andra sidan har byrån enligt artikel 2 i Olaf-beslutet till uppgift att företräda kommissionen i samarbetet med medlemsstaterna på området för bedrägeribekämpning.

Byråns koppling till kommissionen framhävs också av att kommissionen utser generaldirektören för byrån (artikel 5 i Olaf-beslutet och artikel 17 i Olaf-förordningen). De totala anslagen för byrån ska tas upp som ett samlat belopp under en särskild budgetrubrik inom kommissionens avsnitt i Europeiska unionens allmänna budget (artikel 18 i Olaf-förordningen).

För byrån för bedrägeribekämpning har emellertid föreskrivits ett visst operativt oberoende även i förhållande till kommissionen. Enligt artikel 3 i Olaf-beslutet ska byrån vara helt oberoende när den utövar utredningsbefogenheterna. Vid utövandet av dessa befogenheter ska byråns generaldirektör enligt artikel 3 vare sig begära eller ta emot instruktioner ens från kommissionen. I artikel 17.3 i Olaf-förordningen föreskrivs att om Olafs generaldirektör anser att en åtgärd som vidtas av kommissionen gör att hans eller hennes oberoende ifrågasätts ska han eller hon omedelbart informera övervakningskommittén och eventuellt besluta att väcka talan mot kommissionen vid domstolen.

5.2. (2,0 poäng)

Hur byrån för bedrägeribekämpning utför sitt utredningsarbete övervakas regelbundet av övervakningskommittén (artikel 4 i Olaf-beslutet och artikel 15 i Olaf-förordningen). Övervakningskommittén består av fem oberoende ledamöter med erfarenhet av högt uppsatta befattningar inom rättsväsendet, utredningsverksamhet eller annan jämförbar verksamhet på byråns verksamhetsområde. Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska utse ledamöterna i samförstånd. Övervakningskommittén följer upp hur förfarandekraven i anslutning till byråns utredningar iakttas och utredningarnas längd med utgångspunkt i information som tillhandahållits av generaldirektören. Övervakningskommittén riktar yttranden till generaldirektören, i förekommande fall med rekommendationer, om bl.a. de resurser som behövs för att fullgöra byråns utredningsuppgifter, byråns utredningsprioriteringar och utredningarnas längd.

En person som är föremål för byråns utredning kan skicka ett klagomål direkt till byrån. Enligt artikel 17.7 i Olaf-förordningen ska generaldirektören införa en intern rådgivnings- och kontrollmekanism, inbegripet en lagenlighetskontroll, som bland annat rör respekten för förfarandegarantierna och de grundläggande rättigheterna för de berörda personerna och de berörda medlemsstaternas nationella lagstiftning.

Dessutom kan en part som är missnöjd med byråns verksamhet på vissa villkor skicka ett klagomål till Europeiska ombudsmannen eller Europeiska datatillsynsmannen. Att OLAF:s verksamhet är förenlig med lag kan också bli föremål för prövning av tribunalen.